

UR DET EVIGA

Av ESSAIAS TEGNÉR

Väl formar den starke med svärdet sin värld,
väl flyga som örnar hans rykten;
men någon gång brytes det vandrande svärd,
och örnarne fällas i flykten.

Vad våldet må skapa är vanskligt och kort,
det dör som en stormvind i öknen bort.

Men sanningen lever. Bland bilor och svärd
lugn står hon med strålände panna.

Hon leder igenom den nattliga värld
och pekar alltjämt till en annan.

Det sanna är evigt: kring himmel och jord
genljuda från släkte till släkte dess ord.

Det rätta är evigt: ej rotas där ut
från jorden dess trampade lilja.

Erövrar det onda all världen till slut,
så kan du det rätta dock vilja.

Förföljs det utom dig med list och våld,
sin fristad det har i ditt bröst fördold.

Svenska flaggans dag för första gången i Gustavsberg.

GUSTAVSBERGAREN

ARG. 2 AUGUSTI 1944 N:r 4

Utgivningsort och adress:

Gustavsberg

Redaktionskommitté:

Ansvarig utgivare:

Gust. Andersson, Tallåsen 6, tel. 357

Redaktörer:

O. Lövgren, Tallåsen 30, tel. 137
J. Movinger, Tvärvägen 18, tel. 264

Expedition:

H. Lindholm, Grindstug. 11, tel. 308
Postgirokonto 27 51 73

Annonnsförmedlare:

G. Dahlberg, Höjdhagsv. 19, tel. 359

Prenumerationspris:

Helår 1:50. Lösnummer 30 öre.

Annonnspris:

20 öre pr mm.

För särskilt begärd plats 25 öre pr mm.

Folkhögskolan som samhällsfaktor.

Synpunkter till hundraårsminnet.

Året 1844 är utan tvivel ett märkesår. Då gav de 28 vävarna i Rochdale i England upptakten till den kooperativa rörelsen och i Danmark förverkligades Grundtvigs tanke på en skola, en folkhögskola, för den vuxna ungdomen. Men medan Kooperationen vunnit utbredning i ett flertal länder har folkhögskolan kommit att framstå som en rent nordisk företeelse. Ehuru olika till sina verksamhetsområden ha båda varit av stor betydelse för samhällslivet. Kooperationen känner man nu väl till. Men folkhögskolan torde vara mindre känd bland den stora allmänheten. De som haft tillfälle att bevista en folkhögskolekurs, äro ett jämförelsevis litet antal. Genom omtanken för levebrödet och framkomsten i livet har flertalet ställts utanför. Givet är att inte heller alla äga sådana förutsättningar eller ha sådant intresse, att en kurs kan bli till verkligt gagn.

I Danmark grundades den första folkhögskolan. Den kom till i en för landet brydsam tid. Befolkningens levnadsförhållanden voro allt annat än lysande. Ett främmande inflytande söderifrån gjorde sig påmint på ett sätt, som ingav farhå-

gor för landets framtid. Vad som var utmärkande för det genuint danska höll på att ta obotlig skada. Grundtvig var den man, som mer än någon annan insåg faran i allt detta. En nationell väckelse var av nöden. Men för att en sådan skulle komma tillstånd måste det skapas en skola för den vuxna ungdomen. I denna skulle landets språk och historia särskilt begrundas. Eleverna vid en sådan skola skulle få en annan livsinställning. Och detta var syftet. I undervisningen skulle man framför allt använda sig av den muntliga framställningen, "det levande ordet".

Genast vid starten och för flera decennier framåt blev folkhögskolan en landsbygds speciella skola. Dit sökte sig också ungdomen i allt större skaror. Nya skolor tillkommo. Folkhögskolan hade blivit en institution i danskt kulturliv.

Det dröjde ända till 1864, innan folkhögskolan nådde utanför de danska gränserna. Då grundades en folkhögskola i Norge. De första skolorna i Sverige — tre till antalet — öppnades 1868. Till Finland kom denna skoltyp år 1889.

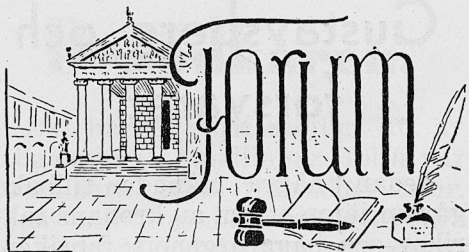
Även i Sverige blev folkhögskolan landsbygdsbefolkningens. Den historiska utvecklingen i vårt land frammanade och gynnade dessa skolor. År 1862 hade nya kommunallagar tillkommit. Några år senare genomfördes en ny riksdagsordning. Allt detta medförde, att en stor medborgargrupp, de självägande bönderna, fingo ett annat inflytande än tidigare. De hade fått medbestämmande i stat och kommun. Men den kunskap de inhämtat i folkskolan var i många stycken bristfällig. Då de nu kände sitt ansvar, måste på ett eller annat sätt en komplettering ske. Och detta kom att ske i folkhögskolan.

Så småningom kom även en annan medborgargrupp att påkalla uppmärksamhet. Det var industriarbetarna. I lönehänseende lågo de illa till, och i samhället hade de ingen talan. Det fanns gott om uppgifter för landets vaknande arbetarrörelser. Det var ej heller någon lätt sak att vinna gehör för de uppställda kraven. Många av dem som skulle föra arbetarnas talan, hade svårt att göra sig gällande. Vidare skolning var av nöden. I många fall kom detta att ske just vid någon folkhögskola, framför allt den vid Brunnsvik, där arbe-

tarungdomen alltid känt sig särskilt hemma.

Men en folkhögskola är öppen för alla oberoende av politiska eller andra åsikter. Folkhögskolan är en fortsättning på folkskolan och bygger på denna i första hand. Kurserna pågå i allmänhet under sex vintermånader. Skolorna äro statsunderstödda och stipendier till eleverna utdelas. Skolornas antal äro f. n. 58. De finnas förlagda över hela landet. Även städerna Sigtuna och Stockholm (Birkagården) ha sina folkhögskolor. Av våra folkrörelser ha förutom arbetarrörelsens Brunnsvik nykterhetsrörelsen en skola vid Vendelsberg, frikyrkörörelsen en vid Sjövik, statskyrkan en vid Sigtuna o. gymnastikförbundet en vid Lillsved — för att nu taga endast några exempel. Några folkhögskolor skilja sig från de andra ifråga om ämnesvalet. Härvidlag bör Jakobsberg nämnas. Där förekommer nämligen ett mera ingående studium av samhällslära och Kooperation.

Vad är nu folkhögskolans innersta syfte? Enkelt kan svaret givas så: att fostra samhällsmedborgare. Det är rätt och riktigt, att vi tänka på och söka lösa frågorna om yrkesval och yrkesundervisning. Sådant är alldeles i sin ordning. Men vi få inte glömma, att vi leva i ett samhälle, där kraven på den enskilda individen bli allt större. Dessa krav höra till vår demokrati. Det beror i hög grad på folkflertalets insikt, omdömen och kunighet, om demokratin skall kunna bestå. Visst är det ett betydande kunskapsmått, som inhämtas redan i folkskolan. Men detta, att vid mogen ålder bli i tillfälle att ytterligare förkovra och fördjupa sina kunskaper, är något som borde utnyttjas i långt större utsträckning än vad som nu är fallet. Visserligen stå nu många möjligheter till självfostran öppna. Boken, studiecirkeln, föreläsningen o. mycket annat kunde nämnas. Men före allt detta måste dock folkhögskolan ställas. Kunskaper, som där inhämtas kunna vara begränsade, men i gengäld äro de koncentrerade till ämnen, som äro nyttiga och fostrande för samhällsmedlemmen. Den avkoppling från förvärvsarbetet, som vistelsen vid en folkhögskola ger, är så välgörande. Samvaron men lärare och kamrater är också av stor betydelse. En folkhögskolekurs ger oftast impulser

Den partiella arbetskraften.

Användandet av mänsklig arbetskraft är förutsättningen för alla nyttigheters skapande och tillvaratagande. Varje tillskott i arbetskraft borde därför även göra mängden tillvaratagna nyttigheter större och det allmänna hushållet rikare, d. v. s. möjliggöra en djupare allmän behovstillfredsställelse. Då nu densamma uppenbarligen ej är mättad, torde det vara skäl att på ett fullkomligare och mer ändamålsenligt sätt söka utnyttja den produktionsfaktor, som arbetskraften utgör. Det gäller då att om möjligt bereda alla människor tillfälle att deltaga i produktionen och detta i mån av vars och ens förmåga. Härvid får man ej glömma att även ge den s. k. partiella eller till synes mindre värda arbetskraften möjlighet till nyttigt arbete och därigenom bidra till en rikare folkförsörjning. Den fullgoda arbetskraften och den partiella arbetskraften utgöra två skilda delar av samma produktionsfaktor, vilka delar tyvärr kunna få en felaktig inställning i förhållande till varandra. Utbytet blir lidande härpå. En sann hushållning fordrar nämligen en riktig samverkan mellan alla olika produktionsfaktorer.

Världskriget och ännu mer freden komma att göra den partiella arbetskraftens problem skrämmande aktuellt, för vilket vi varken i det internationella samarbetet eller för egen del få stå främmande. Den s. k. icke fullgoda arbetskraftens grupp av människor kommer att ökas kraftigt till antalet och dess chanser till inplacering i produktionsapparaten att minskas.

för hela livet. Det står utom allt tvivel, att den är av värde för samhällslivet.

Georg Lundgren.

När det gäller att samordna olika slag av mänsklig arbetskraft, måste hänsyn tagas till sociala förhållanden, existensmöjligheter o. d. Men man får ej heller glömma, att nationalekonomiska principer måste ligga till grund för allt dylikt arbete. Även det sociala välfärdsarbetet måste betraktas som ett led i produktionen och inriktas på en högre individuell utveckling och på ett tillvaratagande av ytterligare arbetskraft för ett gemensamt produktivt arbete.

Som icke fullgod arbetskraft kan man i allmänhet räkna dels sådana människor, som antingen sakna kraft att arbeta, t. ex. barn, åldringar och kroniskt sjuka eller sådana som sakna vilja att arbeta, t. ex. abnorma och kriminella. En annan grupp utgöra de, som ha både kraft och vilja att arbeta, men som fysiskt ej i alla avseenden kunna jämföras med den fullgoda arbetskraften. Hit hänförs invalida, vanföra, döva och blinda. Den första gruppen skulle därför kunna betecknas som mindervärdig arbetskraft, vars inpassande i produktionen torde vara omöjlig. Den andra gruppen däremot kan visserligen ej representera fullgod arbetskraft för alla slags sysselsättningar. Den kan dock under gynnsamma förhållanden utföra ett lika gott arbete som den mest fullgoda arbetskraft inom vissa arbetsfält.

I samhället av i dag sättes gränsen för vad som menas med fullgod arbetskraft mycket högt. Genom specialiserad yrkesutbildning och rationalisering av arbetet, genom konditionens höjande hos den enskilde till följd av systematisk läkarvård och ordnad vila, har arbetseffektiviteten oavbrutet höjts. Ackordsprincipens allmänna tillämpning för utmätande av ersättning för utfört arbete har undan för undan höjt värdet på yrkesskickligheten och konditionen. Omvänt blir det allt svårare för de mindre skickliga eller i fysiskt hänseende vanlottade att få vara med och dela förefintliga arbetstillfällen. Arbetets art har givetvis i många fall medfört, att den icke fullgoda arbetskraften måst utslutas. I många fall ha även underordnade skäl — kanske rent estetiska och ovidkommande — varit avgörande. Det måste väl ändå vara ett ekonomiskt slöseri, att fullt arbetsföra personer utföra arbe-

ten, som mycket väl kunna utföras av invalider eller andra, som nu av brist på arbetsmöjligheter få anlita olika slags understöd. Det är självklart, att denna arbetskraft kunde tillvaratagas, om den bleve rätt placerad.

Det har föreslagits att underlätta den partiella arbetskraftens anställande genom att ge den lägre avlöning. Den skulle sålunda fritt få tävla men den fullgoda arbetskraften, varvid den förra för att göra sig gällande skulle erhålla en lägre ersättning för sina prestationer. Detta skulle emellertid innebära, att man lämnade dessa mindre lyckligt lottade vind för våg. I händelse av arbetslöshet inom ett visst fack måste man ju räkna med, att den fullt arbetsföra arbetskraften har stora möjligheter att söka sin utkomst inom andra områden. Detta har däremot icke den partiella arbetskraften samma möjlighet till dels på grund av bristande faktisk rörlighet, dels på grund av den ensidiga yrkesutbildning och sysselsättning, som den ofta blir hänvisad till.

Man har vidare föreslagit att höja berörda arbetskrafts inkomster genom olika slag av understöd. Sådana åtgärder torde f. ö. vara rätt vanliga. Det kan icke anses annat än rätt och billigt, att denna arbetskraft får ett stöd från det allmänna. Från ekonomisk synpunkt är ett sådant förfarande fördelaktigt. I annat fall skulle många tvingas över till socialvården helt och hållet. Detta innebär likväl ej den bästa lösningen av dessa problem, ty dessa understöd öka den verkliga produktionskostnaden. Prisbildningshushållningen ersättes härvid av skattehushållning.

Det kan i detta sammanhang nämnas, att den allmänna missuppfattningen rörande den partiella arbetskraftens användbarhet som yrkesutövare, föranlett myndigheterna att ge särskild upplysning i ämnet. I samband härmed har man också på sina håll uppmanat direktioner och styrelser att för vissa yrken ge företräde åt partiell arbetskraft. En annan strävan går ut på att totalt reservera vissa yrken för någon grupp inom den partiella arbetskraften. Denna åtgärd utsluter dock fri konkurrens och innebär, att invaliditeten blir huvudsak i stället för arbetsprestationen.

Yrkesrådgivning och bättre yrkesutbildning äro de medel, som i

Folkhögskolestipendier.

Gustavsberg och försvaret.

I ett brev av den 4 juli 1944 till Sveriges folkhögskolor meddelas, att K. F. beslutat att fr. o. m. i år anslå 5,000 kr. att utdelas som stipendier bland konsumentkooperativt anställd personal, vilken önskar genomgå en vinterkurs vid någon av landets statsunderstödda folkhögskolor. Beloppet fördelas på stipendier om 150 kr., vilka snarast möjligt skola sökas under adress: Folkhögskolestipendierna, Kooperativa Förbundet, Stockholm 15.

Den sökande skall uppgiva namn, ålder, genomgångna kurser och skolor, ekonomiska förhållanden, erhållna eller andra sökta folkhögskolestipendier samt eljest vad den sökande önskar åberopa som stöd för sin ansökan. Från det kooperativa företaget, i vilket den sökande är anställd, bör en rekommendation bifogas. I ansökan bör också uppgivas, vilken folkhögskola den sökande önskar besöka. Beviljat stipendium utbetalas genom ifrågavarande skolas rektor, då vinterkursen påbörjats och meddelande härom avsänts till K. F. Vid den skola, där det är möjligt, bör stipendiat skriva en uppsats eller hålla ett föredrag över ett ämne, som berör Kooperationen. Ett exemplar av detta skall i så fall insändas till Sekretariatet, Kooperativa Förbundet, Stockholm 15.

I anledning av detta meddelande från K. F. har red. vänt sig till en av de anställda arbetarna vid fabriken, vilken själv en gång bevästat en vinterkurs vid en av våra folkhögskolor och frågat honom vilket intryck han har från kursen. Han har därvid framhållit, att minnet av denna vinterkurs vid folkhögskolan under hela hans liv kommer att stå som ett av de vackraste och roligaste han har. Det torde stå klart för var och en, att en samvaro på 6 mån. med sund och nykter, tänkande och levnads-glad svensk ungdom och därtill studier i allmänbildande och praktiska ämnen förmå att lägga en god grund för den dagliga gärningen i hemorten och att giva kunskaper, som kan komma hemförsamlingen och kanske hela landet till godo. För föreningslivet är en sådan vistelse även av stor betydelse. Vår sagesman vill därför till all gustavsbergsungdom rikta en allvarlig maning att inte försumma tillfället att söka stipendier och genomgå en sådan kurs.

Vill Du ha närmare upplysningar om olika folkhögskolor, så kan Du vända dig till pastor J. Movinger eller till personalkonsulenten G. Dahlberg.

första hand böra anlitas för inplacering av den partiella arbetskraften. Såväl inom industrin som hantverket finnas säkerligen en mängd arbetsuppgifter, där den skulle kunna göra fullt rätt för sig. En omfattande inventering lär också pågå för att undersöka dessa sysselsättningsmöjligheter.

Givetvis är den partiella arbetskraften i hög grad beroende av arbetskonjunkturerna överhuvudtaget, på stigande och fallande konjunkturer. Dessa omständigheter äro emellertid av dominerande betydelse för arbetskraftens utnyttjande i sin helhet, varför man, då det här gäller att dryfta möjligheterna under någorlunda normala förhållanden, kan bortse från direkt konjunkturbetonade faktorer.

Den partiella arbetskraftens problem torde sålunda kunna lösas genom organisatoriska åtgärder, inriktade på att ge denna ar-

betskraft full sysselsättning till ordinarie arbetslöner på de platser, som lämpar sig för den. I den mån man genom olika organisationer lyckas med denna uppgift, kommer en allt större del av den partiella arbetskraften att bli sysselsatt i den allmänna produktionen.

Den mindervärdiga arbetskraften kan knappast i produktionshänseende medverka till det allmänna väståndets höjande. Den bör omhändertagas för sjukvård och försörjning. Men det är meningslöst att kosta på yrkesutbildning av detta klientel annat än i terapiskt syfte. Samhällsekonomiskt är det riktigare att ge fullödigare yrkesutbildning åt dem, som härigenom kunna göra rätt för sig och bättre vård åt de svaga och de olyckligaste i samhället.

Gösta Dahlberg.

Sedan några månader tillbaka går en jämn ström av kronans tallrikar och bågare genom fabriken, starka, välgjorda artiklar av vårt bästa material — benporcelain. Säkert ha många som dagligen arbetat med dessa funderat, om fabriken spekulerar i fortsatt världskrig ännu några år och nu "kör på lager", eller vad meningen eljest kan vara.

Red. har vidarebefordrat funderingarna till fabriken försäljningschef, hr Rune Sundin, som svarar:

"Nej, någonting i lager blir det ej av denna tillverkning. De avsevärda kvantiteter det här är fråga om, äro endast vad som normalt går åt under ett år inom de olika försvarsgrenarna: armén, marinen och flyget. Gustavsberg skall nämligen i år liksom förra året leverera försvarets hela behov av porcelin. Ur militär och kommersiell synpunkt bör det exakta antalet tallrikar och bågare kanske ej förändras. Men att det rör sig om flera hundratusen stycken, förstå vi säkert alla.

Och benporcelain är det till allra största delen. Efter de noggranna prov, som tidigare utförts vid en del militära förband och vid Statens Provningsanstalt, ha de myndigheter, som handha inköpen, funnit, att benporcelain är starkast och därför billigast i längden, alltså billigast per serverad portion räknat. Så här stora beställningar till försvaret kunna vi därför knappast vänta att få nästa år. De måste naturligtvis i fortsättningen bli mindre, när porcelinet håller längre. Det är alltså väl använda skattemedel, som gått åt till detta, och som vi nu till viss del få igen.

För våra beredskapare och inkallade bör det väl också vara en liten sensation då de få veta, att de snart nog alla få maten serverad på samma sorts porcelin som H. K. H. Kronprinsen, flera landshövdingar, Grand Hotell, Operakällaren och många andra. Att Schahen av Persien för länge sedan tröttnat på kokkärl och skaffat Gustavsbergs benporcelain till sin salongsvagn, visste nog åtminstone en del gustavsbergare förut."

Brandkåren.

Det har ej varit möjligt att av tillgängliga handlingar följa vår brandkårs öden från äldre tider. Men minnesgodast gustavsbergare av gammal god årgång ha haft en del att berätta därom.

Så mycket torde dock vara klart, att ett brandväsen, som åtminstone tidvis varit efter dåtida förhållanden välordnat, har funnits vid företaget sedan mitten på 1800-talet.

Organisationen hade då i huvudsak formen av ett folkuppåd mera markerat kanske vid veckoslut och helger. Utrustningen bestod av handkraftsprutor, hinkar, svabbar, brandsegel, stegar, hakar och yxor m. m. Under 1890-talet tillkom så ångsprutan, vilken ännu tillhör brandkårens utrustning. Några år senare tillkom en elektriskt driven centrifugalpump, monterad på en särskild flakvagn jämte utrustning till denna spruta. En del eldsläckningsmaterial och utrustningspersedlar, vilka tidigare tillhört Stockholms brandkår, äro i vår brandkårs ägo, dels fortfarande i bruk och dels som museiföremål.

Då det tidigare ej förts anteckningar om timade eldsvådor eller utförda övningar kan därför ej några exakta data om dessa meddelas, utan endast sådant, varom jag hört berättas. Brandkåren har sålunda helt eller delvis deltagit vid släckningen av följande bränder:

Gamla mekaniska verkstaden den 19 april 1886;

Ångf. Gustavsberg V:s brand i hamnen härstädes den 18 juli 1899;

Kolströms Vårdshus, nyårsafton 1900;

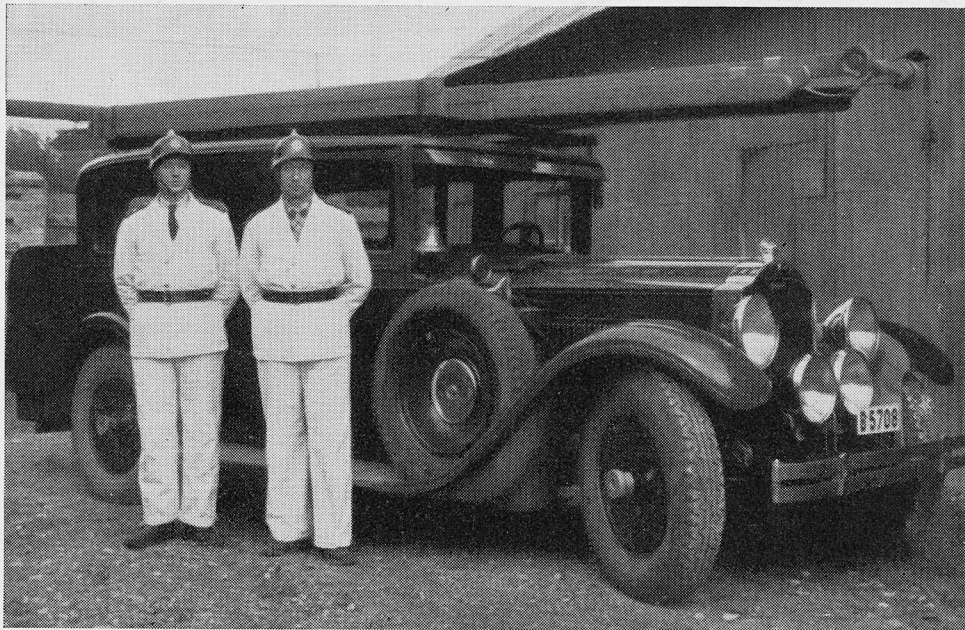
Farsta rättarbostad den 9 dec. 1901;

En statarbostad vid Lemshaga d. 6 sept. 1906, då en kvinna innebrändes;

En trädgårdsbyggnad vid Farsta den 10 jan. 1907 samt Gamla mek. verkstaden den 23 sept. 1930.

Vid följande skogseldar har brandkåren deltagit i släckningsarbete, nämligen i trakten av Sångsen samma dag som "femman" brann, d. v. s. 18 juli 1899, vid Eriksberg 1912 eller 1913 samt vid Mossen vid flera tillfällen.

Innan jag fortsätter att skildra kårens vidare öden, vill jag böja

Brandchefen (t. h.) och vice brandchefen.

mitt huvud i vördnad och respekt för vad gångna tiders brandmän med sina begränsade resurser utrett vid denna brandkår. Särskilt tänker jag på deras pliktuppfyllelse och intresse för brandskyddet. Mycket kanske kan skrattas åt men mera hedras ändå!

Brandkårens nyare utvecklingskede daterar sig från 1 nov. 1936. Den beredskap, som vid denna tidpunkt rådde, bestod utom avdelad vaktstyrka mest i en för skogsbrandskydd avsedd och lämpad redskapsutrustning, placerad på ett lastflak, som hängde i ett lyftblock i brandstationens tak. Under detta lastflak kunde så en lastbil backas in, då utryckning behövde

ske. De sprutor, som jämte den beskrivna utrustningen stodo till förfogande, voro två stycken "Ellehammerssprutor", vilka en i taget kunde kopplas till bakhjulet på lastbilen, om denna ställdes på tre hjul medelst en domkraft.

Det "grova artilleriet" representerades av de hästansända ång- och elektriska sprutorna med tillhörande utrustning.

Hela denna brandkårsutrustning ansågs dock av företagsledningen ej motsvara nutida krav på gott brandskydd, varför omorganisation av brandkåren skedde. Något material anskaffades med täta mellanrum och särskilt under åren 1937 och 1938. Brandkåren fick behålla sin karaktär av fabriksbrandkår. Systemet med avdelad vaktstyrka under veckoslut och helger bibehölls. Denna vaktstyrka blev nu avlönad liksom befattningarna brandchef och vice brandchef. Av den äldre materialen godtog endast ångsprutan, som renoverades. Den försågs med bilhjul och gjordes transportabel efter lastbil.

Stockholms läns brandstodsbolag skänkte kommunen en motorspruta av typen API-80 om 600 minuter, till vilken företaget inköpte slangar och armatur. Överdragskläder, hjälmar och annan personlig utrustning anskaffades även. År 1937 inköptes en begagnad personbil, vilken av brandkårens personal på dåvarande experimentverkstaden ombyggdes till brandbil. Det har senare visat sig vara

Skogsbrand vid Tollare.

Övningen efter fabriksbranden 1938.

en mycket god sådan. Sprutkapaciteten ansågs ej tillfredsställande, varför företaget år 1938 inköpte en 1.500 minutliters motorspruta av typen API-120 jämte slangar, armatur och annan material i ganska stor omfattning. Ett riktigt krafttag! Under det andra världskriget har kravet på effektivt luftskydd gjort sig gällande. Kommunen gav ett kraftigt bidrag till brandkårens utrustning genom inköp av en 1.500 minutliters motorspruta av typen API-110 med tillhörande slangmaterial, armatur och annan utrustning. Detta skedde år 1940. Under tiden har utrustningen kompletterats med en hel mängd nödvändig lättare eldsläckningsmateriel. Senast i år ha vi skaffat en bärbar motorspruta om 200 minutliter av typen Albin 200, en skumsläckningsutrustning av typen Komet KS II, slangmaterial och armatur.

Under dessa 8 år har sålunda brandkårens slagkraft genom alla nyanskaffningarna vuxit enormt, vilket den även vid flera tillfällen visat prov på. Personalstyrkan utgör i dag 40 man inkl. befäl. Den är fördelad på tre släckningsavdelningar och en maskinavdelning. I år har dessutom startats en pojkbandskår bestående av en avdelningschef och 10 "man". Av denna "kår" vänta vi äldre brandmän en hel del. Den får till sitt förfogande modernt material och personlig utrustning. Den skall bli vårens "plantskola".

Denna period av 8-årig verksamhet kan ej avslutas utan att omnämna några av de duster, kåren har haft med sin motståndare våldelden.

Släckning har ägt rum vid följande antal eldsvådor och skogsbränder:

1938	2	eldsvådor	2	skogsbränder
1939	4	"	24	"
1940	8	"	8	"
1941	1	"	4	"
1942	3	"	1	"
1943	7	"	5	"

Den svåraste eldsvådan under denna period inträffade i fabriken den 14 okt. 1938. Inom fackmannakretsar väckte det stort uppseende, att vi själva vid denna brand ville och kunde sköta släckningen utan främmande hjälp. Brandkåren fick sedan uppdraget att repetera släckningsarbetet i form av en övning inför ett stort antal inspekterande fackmän.

Brandkårens beredskap och slagkraft baseras på en fastställd övningsplan omfattande minst 18 övningar per år, vilket antal dock har kunnat nedbringas, enär träningen genom utryckningarna har kunnat hållas god. Det är dock självklart, att en utbildning, som kan mäta sig med en yrkesbrandkårs, av många skäl ej kan nås. Men med så förstklassig teknisk utrustning, som vi nu förfoga över, följer ett stort ansvar både beträffande utbildningen och materialvården. Det föreligger därför ett brännande problem, som fordrar en snar lösning: nämligen byggandet av en tidsenlig brandstation, där såväl utbildning som framför allt materialvård kan skötas mera rationellt än vad nu är fallet. I detta stycke äro vi i Gustavsberg tyvärr ännu efter flera andra samhällen. Vidare måste alarmeringssystemet ordnas betryggande.

I hopp om att dessa frågor bringas till en snar lösning vill jag passa på att till företagets ledning och kommunen rikta ett tack för den offervilja till brandskyddets fromma, som hittills kommit det till del.

Till slut vill jag rikta en enträgen maning till allmänheten: stöd kåren i dess strävan att förhindra uppkomsten av eldsvådor! Visa aktsamhet med eld! Fostra barnen så, att även de så småningom få respekt för vår gemensamme motståndare, våldelden! Låt ej personlig nonchalans och förakt för gällande brandskyddsbestämmelser bli orsaken till ökad nationalförlust och värdeförstöring genom brand! Låt oss alltså i fortsättningen samarbeta för ökat brandskydd! Bliv brandskyddssinnad!

Axel E. Nilsson.

Smedjebranden i Farsta

den 29 juli 1944.

Upplysningar ang. riksdagsmannavalet.

Valet äger rum söndagen den 17 september 1944. Valtiderna äro mellan kl. 9—11, kl. 13—15 och kl. 17—20. Senast kl. 20 måste alltså alla, som önska rösta, infinna sig i vallokalen, samma lokal som tidigare: Kommunhuset. Röst rätt äger alla, som senast under föregående år uppnått 23 år, och som således äro födda 1920 eller tidigare. Det finns ett par undantag ang. rösträtten. Den som står under förmyndare eller befinner sig i konkurs eller är helt omhändertagen av fattigvården har ingen rösträtt. Har någon haft tillfällig hjälp eller skattestreck, så betyder detta ingenting vid detta val. Sådana ha rösträtt i vanlig ordning. **Där man blev mantalsskriven i nov. eller dec. 1943 äger man i år rösträtt.** Valförsändelser för äkta makar finnas även för detta val och kunna hämtas hos valnämndens ordf., å kommunalkontoret eller hos arbetarkommunens valkommitté. Dessa valförsändelser få dock icke dateras tidigare än 18 dagar före valet. Således är onsdagen den 30 augusti första dagen, då så får ske.

Personer, som valdagen komma att vistas utanför sin valkrets ha möjlighet att rösta å postanstalt. Men man måste i så fall ha röstlängdsutdrag, som utfärdas av valnämndens ordf. i den kommun, där man äger rösträtt. Sådant röstlängdsutdrag kan rekvideras å fastställt blankett. Det kan också hämtas hos ordf. personligen och kan slutligen också rekvideras genom vanligt brev. Vid sådan hemställan måste iakttagas: att den är egenhändigt underskriven; att den är bevittnad av minst en person; att den innehåller fullständigt för- och tillnamn, födelseår, uppgift om hemvist i den ort, där sökanden är uppförd i röstlängd.

Möjlighet att rösta före valdagen finns ock. Men den är förbehållen ett fåtal t. ex. sjömän, som äro mönstrade, militärer, lotspersonal m. fl. Valupplysningar av alla slag lämnas av valnämndens ordf., å Arbetarkommunens valbyrå i Fackföreningens exp., som hålles öppen varje kväll kl. 18—20 fr. o. m. måndagen den 11 sept. Valnämndens ordf. är Ewald Bodelson, Gustavsberg.

Gunnar Andersson.

Gustavsbergs yrkesskolor starta i höst.

Kommunalfullmäktige i Gustavsberg beslöt i våras att i samarbete med Porslinsfabriken och Konsum anordna lärlingskurser för utbildning av porslinsarbetare och porslinsmålare, kontorister och handelsanställda samt kurser i maskinskrivning, stenografi, hushållsgöromål och sömnad. Organisationsarbetet har nu fortskridit så långt, att verksamheten torde kunna börja redan i höst.

Kursen för porslinsarbetare omfattar ämnena teknologi, yrkesräkning, yrkesritning och modellering, yrkeshygien, affärsskrivning, bokföring och kalkylation, ekonomilära samt yrkes- och arbetarlagstiftning. Under 2 år läses 6—7 timmar pr vecka.

I kursen för porslinsmålare studeras ämnena frihandsteckning med färglära, perspektivteckning, konstindustriell fackteckning, kroteckning, stillebenmålning och modellering. För kursen beräknas en tid av 2 år med 6 timmar pr vecka.

För handels- och kontorsanställda ges tillfälle att fördjupa sina studier i svenska och affärskorrespondens, handelsräkning, praktisk detaljhandelslära, handelsteknik, maskinskrivning, bokföring och kontorsarbete samt stenografi. Tiden är även här beräknad till 2 år med 6—7 veckotimmar.

Den kvinnliga ungdomen får f. ö. ena året lära sig sköta hem och hushåll och andra året fördjupa sig i klädgarderobens mysterier.

Undervisningen i samtliga lärlingskurser är avgiftsfri.

V. G.

FRITT FORUM

Fram för samverkan!

Vi sutto en krets av folk från olika föreningar en kväll på Vårdshuset för att dryfta en gemensam angelägenhet. Under diskussionen gjorde sig behovet av ett intimare samarbete mellan de olika föreningarna i Gustavsberg påmint. Vi kunde konstatera, hur ofta det händer, att olika arrangemang stöta ihop, hur traditionella högtider firas på skilda håll, hur litet kontakt som finns t. ex. mellan religiösa och profana sammanslutningar och hur många uppgifter som bäst skulle nå sin lösning genom ett samarbete.

Snart står en ny verksamhetssäsong för dörren. Är det då inte på tiden, att tanken på samverkan tas upp för en allvarlig överläggning? Här behövs skapas kontakt och förståelse föreningarna emellan. Programmet för olika studiegrupper skulle med bättre utbyte och mindre kostnader kunna formas gemensamt. Samverkande aktioner borde göras i de stora gemensamma uppgifterna.

En sådan angelägenhet som t. ex. en samlingslokal för Gustavsberg kräver en absolut samverkan för att bli verklighet. Själva författningen om statsbidrag bygger också på samarbete, ty som villkor för lån uppställs, att lokalerna opartiskt skola hållas tillgängliga för ortens föreningsliv. Även friluftsgården Aspvik, som företaget ställer till organisationernas förfogande, kräver intresse och åtagande av arbetsuppgifter, som måste göras kollektivt. Och idrottsplatsfrågan är inte bara en angelägenhet för idrottsföreningen! Ungdomsvården, fritidsverksamheten, nöjeslivet, sparpropagandan — se där några andra angelägenheter, som böra ge anledning till samarbete.

Kanske en s a m a r b e t s k o m m i t t é vore lösningen. Dess uppgift skulle vara att utgöra ett samlande organ för samhällets ideella organisationer, att organisera större gemensamma uppgifter, att medverka till ökat intresse för sociala och

Krånglar radion?

vänd Er då först som sist till oss, så får Ni en i allo sakkunnig undersökning. Ring så hämta vi vid busshållplatsen.

Firma **RADIO-BISTHER**
Bondegatan 68
Tel. 42 53 00. Giro 159654.

FRISÉRSALONGEN

GUSTAVSBERG
GRINDSTUGATAN 5
(invid kyrkan)

Nya, moderna lokaler.

Särskild Herr- och Damavdelning.

INFÖR HÖSTENS RIKSDAGSMANNAVAL.

Om vårt land fortfarande får vara utanför den stora kraftmätningen och inga allvarliga konflikter inträffa, går vårt folk den 17 september till val av ledamöter till riksdagens andra kammare. Det är det andra riksdagsmannavalet sedan världskrigets utbrott. Ingen kunde tro, när kriget började med tyskarnas intåg i Polen den 1 sept. 1939, att detta krig skulle pågå längre än förra världskriget. Den s. k. krigslyckan har svängt åtskilligt under årens lopp. För vårt lands vidkommande är det närmast ett under, att vi sluppit undan. Ha vi männe gjort klart för oss, vilken lycka och välsignelse detta varit för vårt land och folk. De flesta andra folk ha förlorat allt, som de hållit kärt och högt. Men vi leva kanske fortfarande som om ingenting hänt.

När kriget var en verklighet och världen visat sig vara mindre god än vi trodde, gällde det för vårt lands politiska ledning att ställa dagspolitiska tvistefrågor åt sidan. De stora och för hela nationen livsviktiga frågorna trädde i förgrunden. En samlingsregering bildades, där alla de stora partierna äro representerade. Ledstjärnan för vårt lands politik har under kriget varit: bevarandet av vår neutralitet, vår frihet och vårt oberoende samt att trygga vår livsmedelsförsör-

ning. Den sistnämnda frågan blev brännande, då vi blevo fullkomligt avstängda åt väster, och då våra skördar åren 1940 och 1941 blevo så dåliga, att man kan nästan tala om missväxt. Den s. k. lejdbåtstrafiken, som senare tillkom, har varit ett gott tillskott i vår försörjning. Vi måste säga, att regeringen på ett utomordentligt sätt klarat dessa huvuduppgifter: att bevara freden och trygga folkförsörjningen.

Kriget måste, mänskligt att döma, snart vara slut. Men därför få vi inte gå och tro, att allt ordnar sig för framtiden. Vi måste arbeta aktivt på, att det efter kriget uppstår en ny och bättre värld. Vi skola bygga för freden och framtiden. Våra problem bliva inte mindre, när kriget slutar utan kanske tvärtom större. I det internationella hjälparbetet få vi inte saknas. Redan under kriget ha vi gjort stora insatser genom Röda korset för att hjälpa Greklands armar och sargade folk. Detta arbete måste efter kriget bliva ännu större.

Vi måste skaffa livsmedel och läkemedel i kampen mot svält och sjukdomar. Redan nu ha vi många flyktingar i landet. Det ser ut, som om dessas antal skulle ökas. Vilka intryck ska dessa få av oss svenskar, när de återvända till sina

hemland? Det beror på var och en av oss.

För vårt eget land finns det också efterkrigsproblem, som måste lösas. Många oförutsedda problem kunna också dyka opp. Vi få inte stå oförberedda. Arbetsuppgifter komma säkerligen inte att saknas. Staten har också vidtagit en hel del förberedande åtgärder för att möta en kommande kris.

De olika partierna presentera sina program. Arbetarrörelsen har sammanfattat sitt efterkrigsprogram i 27 punkter, där "full selsättning" står som första punkt. Den politiska ledningen efter kriget måste säkert ta stortag. Bostadsbyggandet måste fortsätta och intensifieras. Socialvården måste byggas ut och undervisningsväsendet påbyggas. Vår befolkningsutveckling medför, att befolkningsmaterialet måste tas om hand på ett annat sätt än tidigare.

I ett demokratiskt styrt land, i ett rättsamhälle, måste stora krav ställas på den enskilde individen. Det måste finnas kunniga män och kvinnor i ledningen. Lika viktigt är det ock, att alla medborgare ha klart för sig, vad tiden kräver. Ingen medborgare, som äger rösträtt, får saknas vid valurnorna den 17 september. Det är vår rätt och plikt att rösta!

Gunnar Andersson.

ekonomiska frågor, studier, friluftsliv, idrott och ett sunt nöjesliv. Kommittén kunde sammansättas av förslagsvis 2 representanter från varje ansluten förening.

Ordet är fritt! Kom med synpunkter och bidrag till en lösning!

Gösta Dahlberg.

Karl XII:s ek?

I förra numret av Gustavsbergaren uttalar krönikören sin häpnad och förvåning över, att en gammal gustavsbergare ej hört talas om Karl XII:s ek. Jag är själv en gammal gustavsbergare och har ändock aldrig förut hört, att den stora eken vid Rutens lada kallas Karl XII:s ek. Det skulle vara intressant att få veta hur, när och varför den benämningen har uppkommit. Jag tror, att nämnda ek är den största, vi har på våra ägor.

Den mäter nämligen över 6 meter i omkrets. Bredvid sig har den en på 4½ m. Vid f. d. Nyvikskvarn och vid Tjustvik har vi även ett par stora ekar på vardera över 5 m. i omkrets. Men nu undrar jag, hur många har sett "trolltallen", tallen på två ben på vägen upp till skjutbanan? Hur många gamla eller unga gustavsbergare har skadat jättegyrtorna vid Ösby torp? Efter en dispyt för många år sedan om deras storlek länsade några pojkar dem och mätte dem: 2 m. djupa och med 1 m. diameter.

Till sådana sevärdheter borde faktiskt anordnas gemensamma utflykter. Vem tar initiativet? När kan vi starta?

G. S ä f s t r ö m.

Krönikören, som icke är "gammal gustavsbergare", kan tyvärr icke lämna bestämda uppgifter rörande sägnen om Karl XII:s ek. För 6—7 år sedan lämnades i

ett visst sammanhang besked om, att i närheten av den gamla eken vid Rutens lada skulle Karl XII ha skjutit sin första björn. Vem sagesmannen var, har krönikören tyvärr glömt. Låt oss med läsekretsens hjälp utreda spörsmålet.

Tack.

Till lärare och personal vid skolans sommarkoloni vill vi framföra ett varmt och innerligt tack för all deras möda med och omsorg för våra barn, som i år varit vid kolonin. Vi föräldrar vet och förstår, att det är både arbetsamt och ansvarsfullt att ta hand om så många barn och detta i all synnerhet, om det såsom i år inträffar långvariga sjukdomsfall. Tack för att Ni icke tröttnar. Dessutom tackar vi alla som ekonomiskt understöder arbetet och därmed möjliggör det.

Tack samma föräldrar.

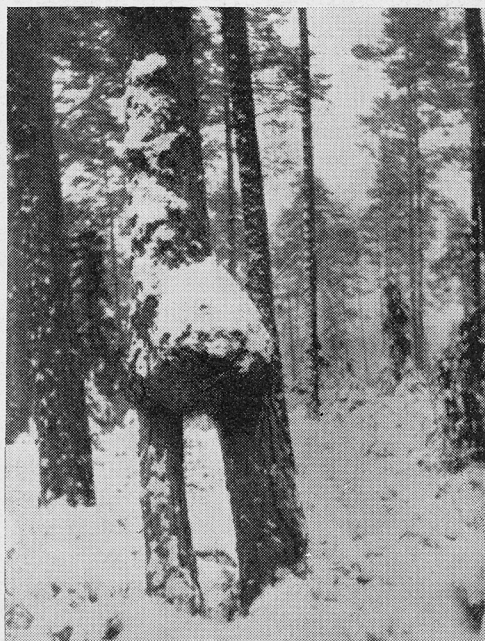
På skolresa till Östergötland.

Tisdagen den 13 juni samlades vi, tillsammans 13 st., vid skolvägen i Gustavsberg. Vi startade vår skolresa till Östergötland klockan sex på morgonen med herr Lindholm i spetsen och fru Lindholm sist i vårt tåg. Det var skönt med en cykeltur tidigt på morgonen. Ingen fick punktering på vägen till Stockholm. Dagarna före hade det regnat, men nu var det strålande sol och det var ju tur. Vi var i Stockholm strax efter sju. Klockan halv nio gick tåget från Centralen.

Tågresan blev litet tröttsam i längden, ty vi var inte framme i Linköping förrän kl. 13,13. Där lämnade vi våra väskor och cyklar på stationen och gick för att bese staden. Vi gick först till domkyrkan, som är mycket stilig. I staden lade vi bl. a. märke till att det växte mycket penséer.

Senare på eftermiddagen fortsatte vi på cykel till vandrarhemmet i Ljungsbro, som ligger vid Motala ström. Då cyklade vi förbi Vreta kloster. Alldeles bredvid vandrarhemmet ligger Cloetta chokladfabrik. Vandrarhemmet äges av Svenska Turistföreningen.

På kvällen cyklade vi utmed Göta kanal, från Ljungsbro till sjön Roxen. Det var mycket vackert. Det var bara synd att det inte kom någon båt i kanalen. Innan vi åkte tillbaka, tittade vi på Vreta klos-

"Trolltallen"

ter. När vi hade kommit "hem", var det skönt att få lägga sig. Vi somnade nästan med detsamma.

Nästa morgon skulle vi gå och titta i chokladfabriken. Det var mycket intressant att se hur kakaöborna så småningom förvandlades till härliga chokladkakor. Innan vi gick därifrån, fick vi var sin chokladbit.

Den dagen skulle vi cykla till Skänninge. Vägen gick bitvis utmed Göta kanal. Vi gjorde halt vid ett glasbruk. Där tillverkades glasflaskor. Snart kom vi fram till Borensberg som ligger vid Boren. De, som ville, fick bada i Boren. I Borensberg åt vi på en mjölkbar, innan vi fortsatte.

Det är stor skillnad på Uppland och Östergötland. I Östergötland är det mera sparsamt med skog. Det är i stället stora åkrar och slätter. Vi hade motvind, när vi cyklade, och det blåste rysligt ibland, ty det fanns just ingen skog, som tog emot blåsten. Alla nötkreatur är där av den svart- och vitbrokiga låglandsrasen.

Så småningom var vi framme i Skänninge. Kommunala mellanskolan tjänstgjorde som vandrarhem. På kvällen fick vi gå och bese staden på egen hand. Vi köpte också några minnen därifrån.

Den kvällen var det svårare att somna. Madrasserna var stoppade med halm, så de var alldeles runda. Vi kunde i alla fall hålla oss kvar på dem. Vi skrattade och bråkade länge innan vi kunde somna, åtminstone gjorde flickorna det.

Tredje dagen ställdes färden till vandrarhemmet Stockelycke vid Omberg. På vägen dit passerade vi Vadstena. Där gick vi och tittade på Vadstena slott och kloster. Just när vi skulle åka därifrån började det regna, men det gick snart över. Men när vi kom i närheten av vandrarhemmet, började det regna ordentligt. Ett par åskknallar hördes också. När vi hade tre kilometer kvar, var det bara uppförbackar, så vi var tvungna att gå. Sista biten sluttade i alla fall nedför, och det var tur, för vi var förfärligt trötta. Vägen blev så våt och lerig av regnet, och det gick så tungt. När vi kom fram, var vi alldeles genomvåta.

På kvällen blev det vackert väder, och vi skulle gå upp på Omberg. Först var det ingen som ville det, ty våra kläder och skor var våta. Men till slut gick vi. När vi var uppe på Omberg, var det ingen, som ångrade, att vi hade gått upp dit. Man såg Vättern och stora slätter framför sig. Fyra landskap kunde man se, nämligen Östergötland, Småland, Västergötland och Närke. Vi såg också den fågelrika sjön Tåkern.

Den fjärde och sista dagen var inne. Vi skulle åka hem med tåget från Mjölby. Vädret var fint i dag igen. Först åkte vi och tittade på Alvastra klosterruin, som ligger nedanför Omberg. Vi fortsatte sedan cykelfärden till Rök och tittade på Rökstenen, den stora runstenen. Till Mjölby gick det fort att åka, men vi hade ju också medvind och fin väg.

I Mjölby lämnade vi in vårt bagage på stationen och gick sedan för att äta på en mjölkbar. Sedan gick vi omkring och tittade på staden. Vi var också inne i kyrkan. Den såg ut att vara ganska ny och var mycket vacker.

På tåget hem till Stockholm var det mycket folk, men resan gick ganska fort. Vi kom till Stockholm vid åttatiden på kvällen.

När vi hade löst ut vårt bagage och våra cyklar, anträdde vi färden hem. Det gick lätt att cykla, och vi var glada och nöjda med vår resa. Så trötta var vi inte heller. På de fyra dagarna hade vi cyklat över tjugo mil. Det var i alla fall skönt att vara hemma igen.

Marianne Östlund.

Har radion tystnat?

Vänd Eder till mig.

Alla märken.

Byte — avbetalning.

AUG. ERIKSSON.

Gustavsberg.

Mariagatan 4.

Tel. 197.

FRÅN MIN DAGLIGA GÄRNING.

KOMMUNENS SOCIALVÅRDSMAN HAR ORDET.

När jag kom hem från ett sammanträde häromkvällen låg en lapp på bordet. Där stod det: Du skall ringa pastor Movinger före kl. halv tolv. Jag ringer upp! Vad gäller saken? — Vi måste ha ett bidrag till vår serie om "den dagliga gärningen" i Gustavsbergaren. Vi har inte fått något bidrag härom för augustinumret, och "serien" får inte brytas. "Den dagliga gärningen" skall vara med i varje nummer av vår tidning. — Jag kan inte. Jag har inte tid. — Äsch prata, sätt igång bara, här vilar inga led-samheter! — Så var det bara att börja. Låt mig ge några axplock.

Sedan omkring tio år tillbaka har jag helt arbetat inom socialvården i Gustavsberg. Dit hör sjukkassan, arbetsförmedlingen o. fattigvården. Detta tar min mesta tid och får mitt största intresse. Men härtill kommer ock en del kommunala uppdrag, landsting m. m. Det rör sig följaktligen om många skilda uppgifter men ett inbördes sammanhang finnes alltid. Nya lagar, kungörelser, förordningar och cirkulär är det ingen brist på. Isynnerhet under dessa krisår har sådana papper duggat tätt. Då man någorlunda lärt sig det ena kommer det snart en packe nya bestämmelser. Man får ta nya tag och inte förtröttnas.

Genom uppgifternas mångfald och nyheterna på olika områden måste jag ha — låt oss kalla det — en upplysnings- eller rådgivningsbyrå. Det finns alltid saker och ting, som man kommer för att fråga om. Det gäller upplysningar om sjukkassan, sjukpenning, sjukhusvård, läkarvård. Man söker arbete. Det kommer en blivande moder, som vill ha upplysningar och råd i väntan på den nya världsmedborgaren. Jag lämnar henne en skrift, "Mor och barn", som utarbetats just för blivande mödrar. Vad erhåller hon då för hjälp? Hon skall vårdas å förlossningsanstalt. Kostnaden där är numera 1 kr. pr dag och person. Tillhör hon sjuk-kassan får hon s. k. moderskaps-hjälp med 125 kr. Är hon inte medlem av kassan kan hon, om det beskattningsbara beloppet understi-

Gunnar Andersson.

ger 2.500 kr., få s. k. moderskaps-penning med 75 kr. Även detta skall sökas genom de erk. sjukkas-sorna. Är hon mindre bemedlad, kan hon också få mödrahjälp upp till högst 300 kr., vilket i så fall sökes hos barnavårdsnämnden. Tänk om vårt förlossningshem snart vore färdigt! Enligt lands-tingets beslut år 1943 skall ett dyl. hem förläggas i Gustavsberg. Rit-ningar finnas. Vi och givetvis först och främst våra kvinnor vänta och hoppas, att hemmet stode färdigt. Så komma vi till en annan fråga. Det gäller sjukkassa. Hit hör en mångfald av detaljer, som vi inte kunna redogöra för här. Det måste ju bli ett slut på denna uppsats också. Jag vill dock ge ett råd: Tillhör Du inte sjukkassan, så sök snarast inträde! En nyhet har just i dagarna tillkommit. Inträdesåldern har höjts från tidigare 40 till 50 år. Jag har under åren fått se så många olägenheter av, att folk inte tillhör sjukkassan. Därom kan mycket berättas. Jag skall dock inte klaga på gustavsbergarna. Ty ifråga om anslutning till sjukkas-serörelsen äro vi bland de bästa i hela landet. En sak till; när Du blir sjuk, anmäl detta omedelbart till sjukkassan. När Du blir frisk, anmäl också detta omedelbart. Sen' ska Du komma ihåg att betala av-

gifterna i tid. Det gör även de fles-ta här.

Det kommer någon och söker ar-bete. Han eller hon har tidigare gjort det eller det. — Har Ni nå-got betyg? — Nej, tyvärr! Jag har tappat det eller jag tog inte ut något. — Under nuvarande förhål-landen, då det finnes gott om ar-bete betyder det ej så mycket. Men det kommer andra tider också. Man skall ha betyg som legitima-tion. Söker man plats, så lämnar man betygsavskrifter. Under sena-re år har mycket gjorts för att un-derlätta arbetsförmedlingen. Den har utbyggt och påbyggt. Yrkes-vägledning och yrkesrådgivning håller nu på att organiseras och genomföras. Kanske gäller att an-skaffa verktyg till ovana skogsar-betare. En annan vill ha reda på möjlighet till utbildningsbidrag, familjebidrag, resebidrag m. m.

Det kommer också många, som av en eller annan orsak råkat i trångmål och nu lever i svåra eko-nomiska förhållanden, är sjuk, har tråkiga förhållanden i hemmet, i arbetet eller på annat sätt. Allt blir inte statistiskt beräknat och protokollfört. Det gäller männi-skor, som behöva hjälp, ofta eko-nomiskt men också rent personligt. Man behöver språka ut nån' gång. Det är nog så med oss alla, att vi behöva råd för att orka vidare. I mitt dagliga arbete har jag under årens lopp kommit i kontakt med många av våra kära gustavsberga-re. Det smärtar mig, när det av den ena eller andra anledningen fö-refinnes otrivsel och jag inte kan fundera ut något sätt att hjälpa. Jäktet och slitet tar på nerverna. Men vi måste hjälpas åt! Det är uppenbart, att det alltid finns irri-tationsmoment. Men motgångarna äro ju till för att övervinnas. Un-der min dagliga gärning får jag klart för mig, att vi ha mycket att utträtta, att vi ha många stora frå-gor, som pocka på sin lösning. Ungdomen måste tas om hand och få ledning. Vi skola hjälpa hem-men i dess fostringsarbete av bar-nen i lekskolor och daghem. I sko-lan skall man lära för livet, sa över-lärare Gezelius. Vi instämna med

Vigda:

- den 23 juni byggnadsarb. Carl Gustav Bertil Carlsson, Byggebo, Ingarö, och hemmadottern Birgitta Nilsson, Tallåsen 8,
- den 23 juni snickaren Karl Einar Sjögren, Kullen 5, och porsl.-arb. Alma Elvira Margareta Gustavsson, Skogsbo,
- den 2 juli porsl.-form. Lennart Gunnar Viberg, Tallåsen 4 och hembitr. Mimmi Martina Granqvist, Tallåsen 4,
- den 7 juli posttj.-man Karl Börje Görling, S:t Eriksterass 72 C, Stockholm, och vävlärlarinn. Brita Maria Margareta Karlsson, Mörtån,
- den 29 juli radiotelegrafisten Helge Emanuel Öberg, Sandhamnsgat. 1, Stockholm, och telefonisten Alice Maria Viola Oscarsson, Sandhamnsg. 1, Stockholm.

honom. I höst skall yrkesskolan starta. Denna verksamhet måste byggas ut. Fritidsverksamheten måste ordnas. Vi vänta, att idrottsplatskommittén skall lösa sina problem. Våra åldringars pensioner äro otillräckliga. Men under nästa år förväntas en ny lag eller lagtilllägg på detta område. Ålderdomshemmet måste utvidgas. Trivsel o. trygghet vilja vi ha. Jag har i mitt arbete varit med om många tunga och prövande stunder. Men många gånger lysas också vardagen opp av humorns gåva. Vi spotta i händerna och ta nya tag.

Jag slutar här för att inte bliva alltför långrandig. I mitt samtal om den dagliga gärningen skymtas kanske också ett program.

Då man sysslar med socialt arbete, får man aldrig slå sig till ro utan hoppas och söka nya gångbara vägar. Man måste dock alltid ha följande som arbetsprogram: gemensamt arbete till allas gemensamma bästa.

Födda:

- den 20 juni Bo Torsten, s. t. glas-mäst. Torsten Alvar Svensson, Villagat. 6, o. h. h. Mary Linnea, f. Olsson,
- den 24 juni Lena Maria, d. t. tidsstudietag. Nils Tage Konstantin Scholtzé, Tvärvägen 7, o. h. h. Inez Maria Linnea, f. Björk,
- den 1 juli Britta Anette Irene, d. t. lagerarb. Valfrid Sven Martin Holmgren, Dalvägen 8, o. h. h. Brita Teresia, f. Jansson,
- den 3 juli Gösta Tommy, s. t. porsl.-arb. Gösta Henrik Pettersson, Mörtån, o. h. h. Maj-Britt Elisabet, f. Eriksson,
- den 11 juli Eva Margareta, d. t. chauffören Karl Gösta Olsson, Kullen 2, o. h. h. Maj-Lis Margareta, f. Eriksson,
- den 17 juli Ann-Catrine, d. t. butiksförest. Bengt Göte Andersson, Värmdögat. 7, o. h. h. Rut Märta Lilian, f. Pettersson,
- den 30 juli Kjell Axel, s. t. posttj.-man Karl Axel Johansson, Norra Lagnö, o. h. h. Ingrid Anna-Lisa, f. Larsson,
- den 7 aug. Lars Roland Sixten, s. t. porsl.-arb. Sixten Emanuel Jansson, Mariagat. 3, o. h. h. Elsa Linnea, f. Johansson.

Döda:

- den 7 juni fröken Tyra Amalia Rydman, f. 1 maj 1880 (64 år), å förs. skrivna,
- den 21 juni änkefru Anna Katarina Jansson, f. Pettersson, f. 6 febr. 1860 (84 år), Ålderdomshemmet,
- den 7 juli åkaren August Teodor Hedlund, f. 16 sept. 1868 (76 år), Mörtån,
- den 10 juli skomakarmäst. Anders Henrik Andersson, f. 24 sept. 1856 (88 år), Ösby.

Johan Movingier.

*Överlämna
förtroendefullt
all omsorg vid
dödsfallet till*

**BARDELS
BEGRAVNINGSBYRÅ**

Odengatan 84 Stockholm

Ring vårt ombud:
Fru LISA JOHANSSON
Tel. Gustavsberg 174
eller direkt 30 84 42 30 93 93

EN DRÖM.

Som en tiggare stod jag vid himmelens port
med en ränsel så skrymmande stor.
Där var gärningar goda jag trott
mig ha gjort;
där var allt vad i människan bor.

Genom porten de saligas sällhet
jag såg,
men jag kunde ej komma ditin,
ty min skrymmande ränsel i vägen
mig låg;
himmelns härlighet var inte min.

Jag av levnadens goda mig samlat
ett fång,
och min själ sökte fäste däri.
Men den himmelska porten var lik-
väl så trång,
att jag måste där utanför bli.

Jag försökte att lossa från godset
mitt tag
och att lämna vad här var mig kärt
och att kuva mitt onda och själ-
viska jag,
som av glimrande bländverk sig
närt.

Som en tiggare stod jag av bör-
dorna böjd,
då en Annan tog bort dem, hur
stort!
Han förlät vad jag felet och förde
till fröjd
min själ genom himmelens port.

J. A. Löfdal.

Vid behov av

Blommor och Kransar

kan Ni förtroendefullt vända Er till

Gustaf Svensson

Höjdgatan 9. Tel. 93.

Sommarsöndag.

Natten har varit varm. Genom det helöppna fönstret har det flugit en jämn ström av mygg, vilka ständigt stört nattsömmen. När jag därför på söndagsmorgonen väckes av morgonsolens varma kittlingar, är jag knappast utsövd. Men vad betyder det. Jag har en hel dag att vila på. Ute vid badstranden skall jag konsumera solvitaminer i mängd och därmed fylla bristen på nattsömn.

Upp ur sängen! Några gymnastiska rörelser för att mjuka upp lederna och så på huvudet i tvättfatet. Efter inmundigande av krusakfrukosten gör jag mig så klar för utfärden till badstranden. Det är en härlig cykeltur på söndagsförmiddagen. Skogen doftar sommar, doftar barr och kåda. Det är en doft, som lugnar och stärker. Jag känner en inre lyftning av den doft och det lugn, som man endast kan finna i en skogsbacke en varm sommar dag. Skogens alla olika ljud smälter samman till ett. Det är som om hela naturen vore en väl samspeld orkester, vilken spelade en symfoni som hyllning åt de makter, som utgör grunden för allt storslaget i naturen. Småfåglarnas kvitter bildar de fina, de höga tonerna, kråkors kraxande och andra fåglars mera djupa toner ger basackorden. Som ett extra inslag, en nyansering kommer så vindens stilla sus i trädkronorna. Alla ljud blir till ett naturens eget musikstycke, ett musikstycke, som ingen kompositör ännu lyckats fånga och göra efter.

En ekorre springer snabbt över vägen och där vid vägkanten smet en sollapande liten ödla bort till gömslen bland ris och gräs. Det är otroligt, vad mycket liv det finns i skogens gömmor, bara man ger sig tid att lugnt och stilla betrakta det som utbreder sig för ens ögon. Insekter som flyger, kryper eller hoppar, fåglar som snappar till sig en insekt här, en annan där, hela växtligheten tycks vara ett enda myller av liv och rörelse. Brunmossan har packat sig som ett stöd runt blåbärs- och lingonrisets stam liksom ett tack för den skugga den får under solstekande dagar. Ris och mossa skänker säkra gömställen åt smådjuren. Samarbete och ömsesidig hjälp tycks

vara ett förhärskande drag hos skogens växter och djur.

Efter en stunds betraktande och några stilla meditationer fortsätter jag min färd. En stilla svalkande vind blåser in från sjön. När jag kommer till badstranden, dröjer det inte många minuter, förrän jag ligger plaskande i vattnet. En liten simtur! Sedan upp för att njuta den varma solstrålningen, så att hudens vithet utbytes mot en brunare nyans. Det är egendomligt med mannen av den vita rasen. Hur han än känner för den bruna negern, så strävar han i alla fall att få sin egen hud så brun som möjligt. Helst så brun som en negers.

Gökens "ko-ko, ko-ko" kommer från ett träd i närheten. Långt borta hörs ljudet av kyrkklockornas samlingskallande maning. Ett litet stycke bort stöjar ett par småbarn och i vassen ljuder plasket av rovfiskarnas jakt efter småfisk. Två kanoter glider tyst och stilla över det lätt krusade vattnet och ett par segelbåtar stävar ut i den svaga brisen.

Värmen gör mig dåsig. Jag faktiskt slumrade till från den bok, jag tagit med som förströelse. Jag vaknar, ty vinden har tilltagit i styrka och solen blivit skymd av moln. När jag nu ser upp, är scenen helt förändrad. Vattenytans lätta krusning har övergått i fräsande vågor. Kanoter och segelbåtar är försvunna. På himlen kommer ett par mörka molnbankar med oroväckande hastighet allt närmare. Plötsligt blir allt lugnt igen. Men bara för en liten stund! Den säreget susande vind som alltid föregår ett oväders utbrott hörs. Och nu — nu piskar regnet den klipphäll, där jag nyss legat i solgasset. Från min skyddade plats i bergskrevan invid får jag nu bevittna ett annat av naturens vackra och mäktiga skådespel. Åskan bullrar. Blixtarna korsa varandra i nästan alla väderstreck. En särskilt skarp knall. En vattenpelare på tjugo till trettio meter i höjd vittnar om ett blixtnedslag i sjön. Ett åskväder är i alla fall något tjusigt storslaget. Innerst inne känner man visserligen en bävande ängslan, nästan fruktan, men samtidigt får man en känsla, som befriar och gläder, liksom när man betraktar ett stort konstverk.

Molnen försvinner nästan lika hastigt som de kom. Åskans buller

avtager och om en liten stund skinner solen åter lika klart som förut. Jag sätter mig på cykeln och tar vägen hemåt. Små rännilar av vatten slingrar sig nu som ormar nedför backarna. Träden har fått en djupare grönska och skogen har en ännu renare, en ännu friskare doft efter regnet. Även skogens olika ljud tycks ha förändrats. Fåglarnas kvitter har nu en mera ren och klar klang. Man tror sig nästan märka, att naturen nyss lade sordin på sin stämma inför det sundare ovädret. Men nu spelar den ut för fullt i en jublande fanfar.

Sommarsöndagen går så mot sitt slut. Den gav det bästa av sig själv. Denna erfarenhet gör, att man hoppas att få njuta många sådana vilodagar under sommarens korta tid.

Bertil Petersson.

A. B. F:s BIBLIOTEK

öppnas åter måndagen den 4 sept.

Under vintern hålles biblioteket öppet helgfria måndagar och torsdagar kl. 18—19.

Lokal: Kommunalvägen 3.

Styrelsen.

**Skaffa Er extra
förtjänst.**

Plocka Nypon.

I samtliga våra butiker uppköpa vi färska, fullt mogna nypon, fria från blad och föroreningar, till ett pris av 70 öre pr kg.

**K O M S U M
G U S T A V S B E R G**

SALTSTÄNK FRÅN FARSTAVIKEN

behöva vi litet till mans, då nu sommaren sent omsider anlämt och svalka är vad allt levande åtrår. Från Ekedalsland till Farstabrohål har menige man letat rätt på sina gamla, halvt avglömda badplatser. Men till auktoriserade och påkostade Gärdsviken söka sig inte många gustavsbergare.

Kanotsporten

är fortfarande populär, och tävlingarna tilldra sig stort intresse, men nu ryktas, att ännu en attraktion är att vänta i miljöbild. En kapproddbåt "tolva" kommer att ställas till förfogande för korporationstävlingar med det syftet naturligtvis att få fram ett roddarlag, som kan föra våra färger med den äran. Ett fint uppslag, som kan komma att visa goda verkningar i flera avseenden.

Framflyttandet av semestern

var knappast en fullträff men inte heller en misräkning. Den riktiga värmen kom strax före och strax efter, men både sol och regn var välkomna och omväxlande var det åtminstone. Första veckan tycktes

de flesta gustavsbergarna föredra att stanna hemma och vila upp sig, men andra veckan gick i försörjningens tecken.

Prisa vill jag

semestern på cykel. Att med barn och blomma få glida fram genom sommarlandskapets tjusande idyller utan annat mål än vandrarmemmet vid dagens slut, det hör till livets toppunkter.

Radhusen

ha redan tagit form. Området, med vad därtill hör, imponerar mera nu, då längorna stå där, än vad planeringen gav vid handen. Lägenheterna bli utan tvivel både gedigna och trivsamma. Våra första egna-lägenhetsinnehavare äro att lyckönska.

Sommarens skollovskoloni

var otursförföljd genom ett flertal sjukdomsfall, men tack vare personalens och barnens goda humör

och föräldrarnas förtroende för anordningarna ha även denna sommar ett 65-tal barn från Gustavsberg och Ingarö fått njuta välbehövt luft- och miljöombyte i Bergslagen.

Nu vänta vi

med iver och längtan efter affären i Höjdhagsområdet, och arbetet med densamma lär redan vara igångsatt. Måtte det gå fort, ty huvudaffären förefaller att bli mera överansträngd för varje dag som går. Det ryktas att man har planer på att uppföra en ny huvudaffär, och tanken lär finnas att låta den gamla stå som museum. Ryktet förefaller trovärdigt. Våra turister finge betala en slant för att se och beskåda hur en konsumbutik såg ut, då seklet var mycket ungt. Det är inte rätt, att de ska få se det gratis. Det kan räcka, att de nu avgiftsfritt få bevittna under vilka primitiva förhållanden kundbetjäning måste äga rum anno 1944.

Krönikören.

Karlit

PORÖS
HÖG PORÖS

HÅRD
HALVHÅRD

KARLHOLMS A.-B.
STOCKHOLM 15

Framkalla och kopiera

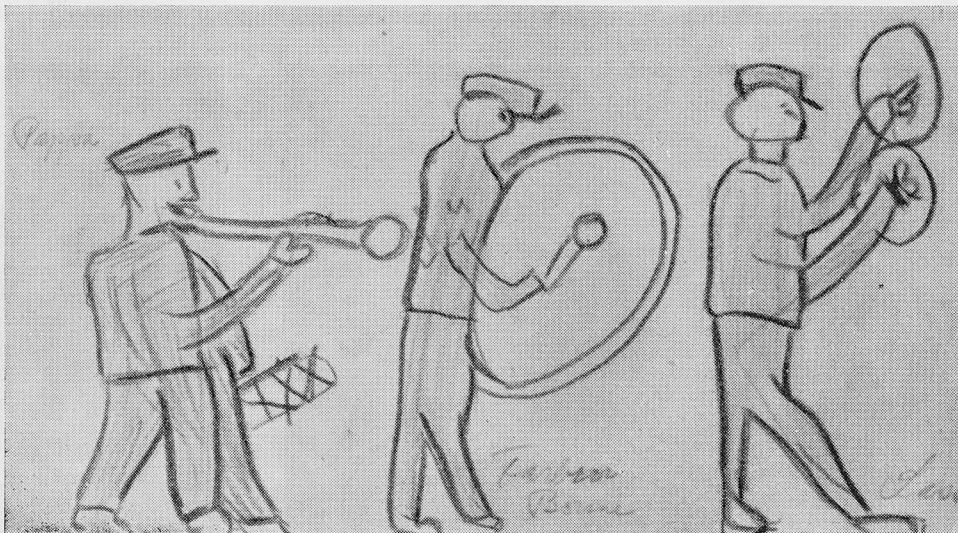
Edra semesterbilder

genom

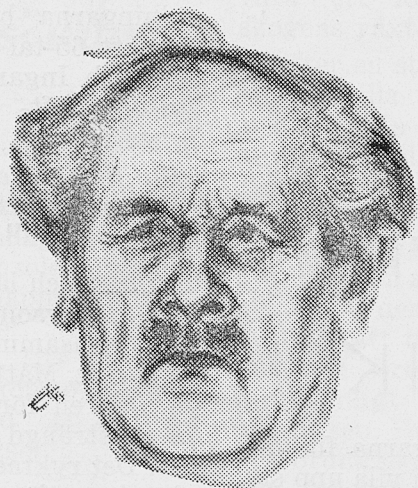
B E N N O S

Repr. HILDING OLSSON

Ingagat. 7, Gustavsberg

Daghemmets "musikkår".

Gustav Hedenvind-Eriksson

MED BALLARKÄRRA MOT DIKTEN

Henning Söderbjelm i G. H. T.:

»En både sympatisk och givande självbiografisk bok. — En utmärkt berättare.»

Gudmar Hasselberg i D. N.:

»Ätminstone i mitt tycke gör denna bok, där han själv träder läsaren till mötes, ett starkare intryck än någonting han tidigare skrivit.»

Gösta Attorps i Sv. D.:

»En omväxlande och tilldragande bok, personlig och av intresse både för hans egen skull och för de miljöer, som han där har tecknat så utmärkt.»

3:75, inb. 5:25

KF:s bokförlag

Några data ur Ingarö historia.

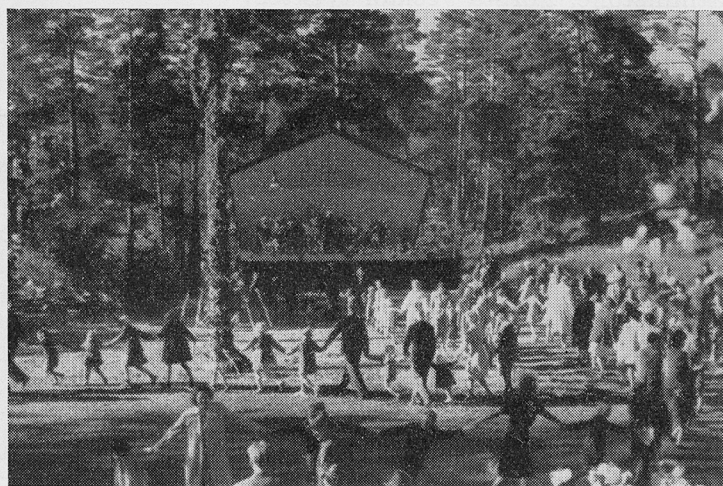
Ur två föredrag i A. B. F. i Gustavsberg av teol. d:r Torsten Wanngård.

Forts. från föreg. nummer.

Men vi återvända till fornlämningar av annan art på Ingarö. Från 800—1000 e. Kr. härstamma de gravfält, som vi återfinna dels i dungen på Södersved, norr om kyrkan, dels på vägen till Björkviks brygga till vänster i skogen, sedan man passerat första höjdryggen från allmänna landsvägen. Det sistnämnda utmärkes av mäktiga gravhögar och bautastenar. Ringa voro förvisso ej de män, som här vila. Sannolikt hade de deltagit i handels- och härfärderna söderut. Genom Nestors krönika (se H. Schück i Svenska folkets historia I, Lund 1914, sid. 200 ff.) veta vi, att ryska riket grundlades av män från Roslagen eller Roden och att Ryssland fått sitt namn just av den härskande klassen svenskar, som benämndes rus eller rhos. Själva kallade de sig rosbyggia r, nu "rospiggar". Vid denna tid voro svearna vida berömda för sin goda flotta samt sin starka konungamakt. Sveakonungen ägde sålunda rättighet att varje år avkräva Roden ledungsplikt, d. v. s. utrusta män och skepp för härfärd i österled. Roslagen sträckte sig från Hälsingland och omfattade i söder Östergötland (även Mälaren). Voro de inre "landen" benämnda hundaren eller häraden, var Roden indelad i skeppslag. Så

"I denna ljuva sommartid."

Midsummerfesten.

har ju våra trakter än i dag kvar namnet Värmdö skeppslag. På ledungen skulle varje man medföra sköld, svärd, spjut, järnhatt, pansar och båge med tre tolfte pilar (se K. G. Westmans art. Leding i Nordisk Familjebok, 3:dje uppl., sp. 910—911).

Frans de Brun har i Upplands Fornminnesförenings tidskrift (bd 8, bil. 2) publicerat en undersökning om Värmdö skeppslag. Han finner under 1500-talet här 13 namngivna "fjärdingar": Skägga, Norr Ljusterö, Svartsö, Södra Ljusterö, Skärö, Rumbo, Vindö, Siggesta, Väsby, Hemmesta, Inga, Farsta och Orminge. För jämförelses skull kan nämnas att Inga fjärding hade 18 skattebönder (Farsta 8 och Orminge 14). Totala skattebeloppet var för Inga år 1538 57 mark. Det överträffas endast av Hemmesta, N. Ljusterö o. Skägga. Ingarö var alltså på den tiden relativt välmående. Man borde också kunna vänta att finna tydliga spår av gammal bondekultur i dessa trakter. Men vi veta, att sådana äro få. Orsaken därtill kommer att närmare beröras i det följande. För att nu återgå till omnämnda militära indelning hade fyra fjärdingar att tillsammans bygga och utrusta ett skepp med manskap. Därav sluter nu de Brun med rätta, att Värmdö skeppslag ursprungligen bestod av 16 fjärdingar. Inga, Farsta, Orminge och Arxö bildade tillsammans den fjärde delen av skeppslaget.

Av allt att döma voro vikingatågen till sin art ej endast sjöröverier utan en emigration på grund av överbefolkning och fattigdom, den senare förorsakad av ett föga utvecklade åkerbruk samt missväxtår. Därtill kom även böndernas böjelse, att ej uppdelade släktjorden på flera händer utan överlåta denna åt en av sönerne. De andra fingo ärva vapnen eller "havet". Med tiden synes den våldsamt stegrade nativitetskurvan sjunkit. Kristendomen med sitt stränga krav på engifte och sina milda seder gjorde sig gällande. Slutligen uppodlades bygden mer och mer, ej minst beroende på landhöjningen. Jakten och fisket kommer i dessa trakter nu i andra hand, även om det sistnämnda ännu ej saknar sin betydelse.

Forts. i nästa nummer.

GUSTAVSBERGSKRÖNIKA.

Världsmästare Arne med pojkarne sina från Skrubba den 24:e, en majkväll, oss visade hur man skall lubba, farbröder tävlade tappert och föllo med ära, träslev med band om sin hals de till lön fingo bära.

Daghemmet slutat säsongen den 3/6.
Kaffekalaset var fint och barnasången var jätte.
Arbetsproven och teckningarna voro ock många.
Beskåda den bild av musikkår'n, som en av de små lyckats fånga!

Hur ska vi bo och hur ska vårt bohag fungera?
Därom i cirkel man börjat att här diskutera.
30 trogna ha trotsat värmen sen början av juni,
brottats med bäddsoffproblem, möblering och kuddar med dun i.

Flygande fanor och klingande spel gick i täten,
hemvärn och lottor; brandkår, gille, idrottsmän följde i fjäten,
till korum vid flaggdagen 6/6, där Movinger tolkade orden
för fanan, symbolen för käraste landet på jorden.

Nionde juni vävkursen slöt med visning av vävar,
som 30 flickor fått fram med flitiga fötter och nävar.
Hemslöjden visade bilder och prov på hantverk, som lockar
åter till vävstol'n — och halmens förädling till bockar.

Visan och psalmen den 13:e fick så sin dyrkan,
då Gillet och pastorn höll sångstund i smyckade kyrkan.
I Fädernas kyrka Slumrande toner väcktes av rösten.
Nu vänta vi ännu en sångstund kring lovande skörden och hösten.

Lottor och skyttar ha firat sin fest med basar uti Parken.
ABF årsmöte haft, väl plöjd är för sadden nu marken
å öppnade fält, där folk lär sig veta allt mera,
där cirklar och kurser för varje dag samlar allt flera.

Midsommarfesten räknade folk uti tusen.
En fläkt av "Kalaset" här skulle gjort glansen och susen.
Giv oss det åter, att firas i fröjd och i gamman
— den traditionen för gustavsbergarna samman.

8:e juli jubilerade facket med högtidliga stämman,
glädjen och allvaret präglade tvåhundra femman,
hyllad av dikten, talet såväl som musiken,
både av mannen i ledet och dem bland publiken.

Hembygdsfest 16:e juli trotsade bad och semester,
programmet bars upp av dansande folkdangäster.
Eriksson, Ivan, spelade låtarna väl och benådat,
Vingåkersdansen var kanske den bästa vi hittills har skådat.

Idrotten, slutligen, flitigt har idkats och övats,
fotbollslaget i kamp med Flottan har tränats och prövats.
Kanoterna svärma var kväll i sundet och viken —
idrottsplatsfrågan gör mången ännu en smula besviken.

Mycket därtill vi här kanske borde förtälja,
svårt är att dikta, svårt är att vraka och välja,
pegasen är vräng och börjar nu sparka och stimma.
Är det nåt mer som har hänt, försöken själva att rimma!

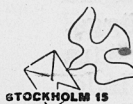
Det är tid att planera höstens studier

Innehåll.

Folkhögskolan som samhällsfaktor. Av Georg Lundgren	2
Den partiella arbetskraften. Av Gösta Dahlberg	3
Brandkåren. Av Axel E. Nilsson	5
Inför höstens val. Av Gunnar An- dersson	7, 8
Skolresan till Östergötland. Av Marianne Östlund	9
Från min dagliga gärning. Av Gun- nar Andersson	10
Från pastorsämbetet	11
En dröm. Dikt av J. A. Löfdal	11
Sommarsöndag. Av Bertil Petersson	12
Saltstänk från Farstaviken	13
Några data ur Ingarös historia. Av T. Wanngård	14
Gustavsbergskrönika	15

Nu hugger vi i på nytt med arbetet inom våra föreningar liksom med studierna. Ty naturligtvis fortsätter vi vår utbildning. Att veta är att vara mera värd. Det gäller både för enskilda studier och för gruppstudier. Brevskolan har många bra kurser, som lämpar sig särskilt väl för studiecirkelarna. Och det där tröghetsmomentet, som gärna uppstår när man är ensam, försvinner så fort klämmiga kamrater driver på. Men startskottet får allt Du svara för. Vänta inte att de andra skall klara den saken.

BREVSKOLAN

Sänd mig kostnadsfritt studieprospekt över det ämne jag strukit under.

Namn

Bostad

Adress

Ämnesgrupper:

Svenska, Främmande språk, Föreningslivets problem, Samhällslära och nationalekonomi, Aktuella sociala spörsmål, Praktisk handelskunskap, Matematik, Naturvetenskap, Tekniska kurser.

Nya kurser:

Nordiska frågor, Hemmet och vi, Svensk socialpolitik, Konsten i vardagslivet, Kvinnorna och folkstyret.

